

B

Avsändare:

Farsta Hembygdsförening

Torsbygatan 24

123 41 Farsta

Begränsad eftersändning. Vid definitiv eftersändning
återsändes försändelsen med ny adress på baksidan

SVERIGE

PORTO BETALT

Information från Sveriges Hembygdsförbund som fyller 100 år 2016:

Fira Hembygdens år med oss!

Hembygdens år är ett tillfälle för gemenskap, fest och glädje. Men också en möjlighet att nå ut till fler människor och bidra till förnyelse och utveckling av hembygdsrörelsen.

Vi uppmanar alla hembygdsföreningar och regionala hembygdsförbund att detta år göra det lilla extra för att bidra till ett minnesvärt år för hela Sverige. Det gäller oavsett om ni vill delta i någon av de gemensamma aktiviteterna, eller väljer att skapa helt egna. Ta fasta på det ni gör bäst och bjud in medlemmar och allmänhet till öppna aktiviteter som en del av jubileet.

Även andra med intresse för hembygdsrörelsen – museer, bibliotek, arkiv och övrigt föreningsliv – är välkomna att bjuda in till aktiviteter som uppmärksammar hembygdsrörelsen och det lokala kulturarvet.

Idébank på webben

Redan nu kan du hitta idéer och förslag från hembygdsföreningarna i SHF:s idébank. Du kan också dela med dig av idéer som du tycker ska förverkligas under 2016:

www.hembygd.se/idebank

Hembygdens helg i Stockholm

Hembygdens helg blir en stor aktivitet i Stockholm helgen 27-28 augusti med arrangemang på Skansen, Nordiska museet och andra platser i Stockholm. Vi hoppas att hela hembygdsrörelsen vill delta i firandet. Ta gärna initiativ till gruppresor och kom ihåg att boka hotell i god tid.

Publika aktiviteter på Skansen

I samarbete med Skansen, som fyller 125 år 2016, planeras för publika aktiviteter 27-28 augusti, i anslutning till Skansens gårdar och stadskvarter. Hembygdsföreningar kommer att levandegöra landskapens kulturhistoria med berättelser, hantverk, musik, mat, dräktbruk, föredrag och tidsresor. Föreningsmedlemmar från hela Sverige får chansen att möta varandra och skansenbesökare under denna dag.

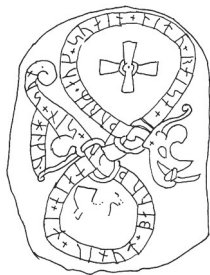
Hembygdsgala på Nordiska museet

Lördagen den 27 augusti blir det hembygdsgala i stora hallen på Nordiska museet. Det blir mat, musik, dans, skådespel och andra festligheter. Under galan kommer priset Årets hembygdsförening att delas ut för första gången.

Farsta Hembygdsförening
Torsbygatan 24
123 41 Farsta

Besöksadress: Torsbygatan 24
Plusgiro: 98 85 61-7
Email: farsta.hembygdsforening@gmail.com

Kontaktpersoner & telefonnummer:
Elisabeth Gustavsson (ordförande) 070-594 20 21
Hans Ahlgren (programgruppsansvarig) 073-638 34 58

Runstenen vid Farsta Gård

HEMBYGDS

Informationsblad för Farsta Hembygd

Nr 4

December 2015

Årgång 25

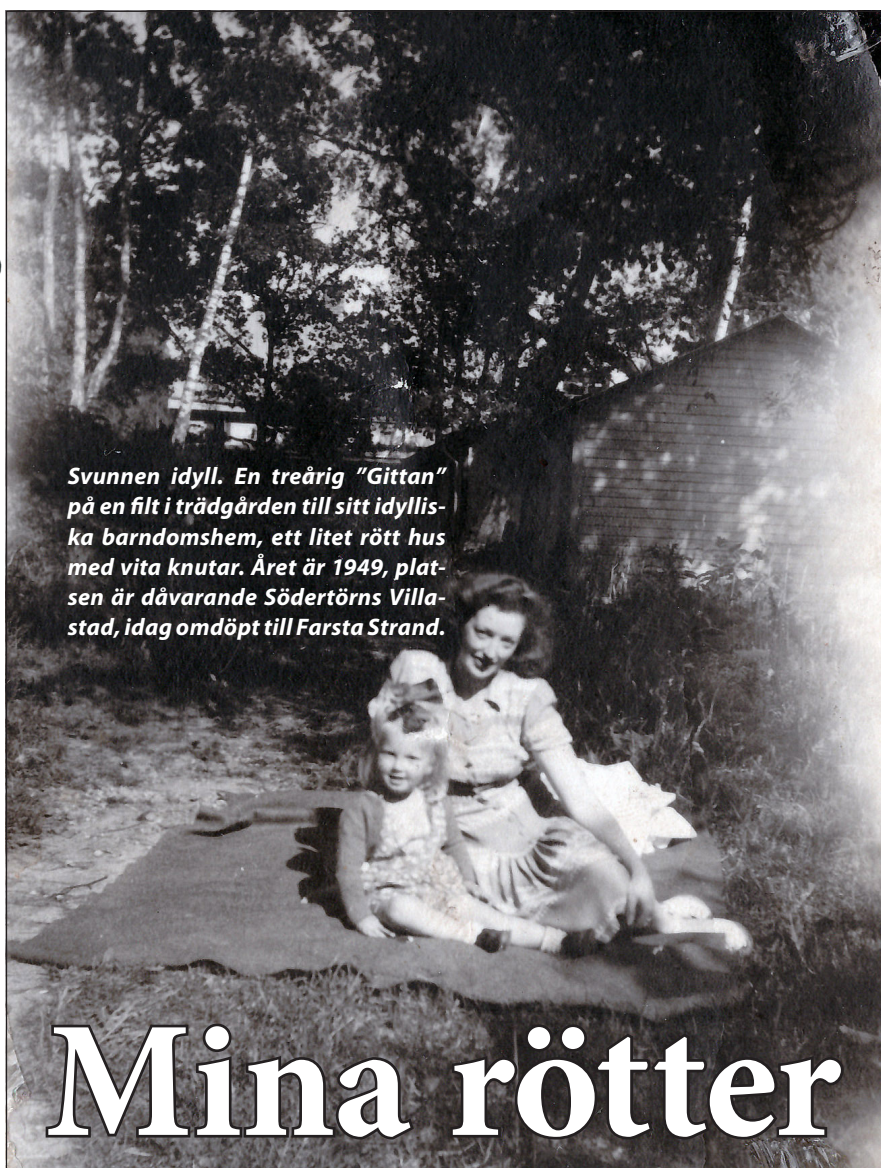
NILS-IVAR LINDSTRÖM fortsätter att berätta om en del kuriosita i samband med bakgrunden till de värm-ländska gatunamnen i Farsta. I detta nummer handlar det bland annat om Bofors, Brattfors, Brunskog, Deje, Ekshärad, Forshaga, Fryksdalen, Kil och Molkom. **Sid 6-8**

"SOMMARGÅRDEN" var en klassisk Södertörnsvilla med magnifik utsikt över Magelungen. Idag återstår bara diminutiva rester som minne av dess existens. Hans Ahlgren skildrar "Sommargårdens" historia. **Sid 4-5**

HEMBYGDSMINNEN kan det vara intressant att fundera kring och kanske berätta om för Hembygdsnyttis läsekrets. Ta dig en funderare kring dina egna hembygdsminnen och skriv eller hör av dig till föreningen. **Sid 9**

Svunnen idyll. En treårig "Gittan" på en filt i trädgården till sitt idylliska barndomshem, ett litet rött hus med vita knutar. Året är 1949, platsen är dåvarande Södertörns Villastad, idag omdöpt till Farsta Strand.

Mina rötter

» Jag växte upp i ett rött litet hus med vita knutar nära Södertörns Villastads järnvägsstation på Nynäsbanan.

Mina föräldrar hyrde det lilla huset 1943, jag föddes 1946. Huset hade två rum och ett litet kök, på vinden hade vi ett skommarrum helt oisolerat. Vi var fyra syskon så det var trångt hemma.

Huset var omodernt med vattenpump ute på gården. På vintrarna kunde vatt-net frysa till is, då fick vi ta varmt vatten i en kanna och hälla genom ett hål längst upp på pumpslangen. Även vattnet i vattenhinken i köket var ofta fruset på morgnarna under vintern.

Läs den spännande fortsättningen om en barndom och uppväxt i Farsta innan Farsta blev Farsta. Margareta "Gittan" Samuelson Nordblom berättar om sina rötter för Hembygdsnyttis Annika Sherwin. **Sid 2-3**

Farsta Gård räddas – hyreshöjningen lägre än befarat Sidan 10

1949 på Höga Berget (Filipstadsbacken). Från vänster Gittan, storebror Björn, morbror Valter, pappa och mamma. Hammarbyhöjden skymtar i bakgrunden.

Mina rötter i Farsta

Av Margret "Gittan" Samuelsson Nordblom uppväxt på Magelungsvägen 96 i Södertörns Villastad.

Jag växte upp i ett rött litet hus med vita knutar nära Södertörns Villastads järnvägsstation på Nynäsbanan. Idag heter stationen Farsta Strand och dit går både pendeltåg och tunnelbana.

Mina föräldrar hyrde det lilla huset 1943, jag föddes 1946. Huset hade två rum och ett litet kök, på vinden hade vi ett skommarrum helt oisolerat. Vi var fyra syskon så det var trångt hemma.

Min pappa arbetade på LM:s kabelfabrik i Älvsjö, dit cyklade han året runt. Han arbetade skift, så vissa dagar när han behövde sova på dagen, sov han uppe i vindsrummet.

Huset var omodernt med vattenpump ute på gården. På vintern kunde vattnet frysa till is, då fick vi ta varmt vatten i en kanna och hälla genom ett hål längst upp på pumpslangen. Även vattnet i vattenhinken i köket var ofta fruset på morgnarna under vintern.

Huset hade likström de första åren, men sedan fick vi växelström. På gården fanns utedasset. I köket hade vi en slaskhink som tömdes ute på gården en bit bort från huset. Där trivdes råttorna.

När jag var liten arbetade min mamma på Södertörns Villastads telegrafstation som låg i grannhuset. Där bodde familjen Rosenlund, som vi hyrde vårt lilla hus av. Fru Rosenlund var föreståndare för telegrafan.

Mamma hade börjat arbeta som telefonist som ung, och hyrde rum på övervåningen hos Rosenlunds. Telefonisterna arbetade i skift och det var praktiskt att bo i samma hus som man arbetade i. När mamma hade träffat pappa och de bildade familj, hyrde de det lilla huset nästgårds där jag växte upp.

Vi hade det knapert men vi barn hade en stor frihet. Vi var mest utomhus och lekte, det här var ju innan förorten Farsta hade börjat byggas.

Där Ullerudsbacken nu ligger åkte vi skidor, och på Fikonberget som låg i närheten av dagens Boforsplan åkte vi nedför på kartonger i snön. På somrarna badade vi i Magelungen, badplatsen med badbrygga låg nere vid Forsens utlopp.

I närheten av vårt hus fanns det ett pensionat i en stor sekelskiftesvilla, Westmans pensionat. Det drevs av fröken Westman som hade en strävårig tax som hette Morssy. Där bodde gäster från Stockholms innerstad om somrarna, när de skulle ringa kom de till telegrafstationen.

Där fanns två kurer med telefon i, en telefon för lokalsamtal i den ena kuren och en för rikssamtal i den andra. Ett samtal kostade två tioöringar.

Jag började första klass i Södertörns Folkskola, som låg där Farsta centrum ligger idag. Dit gick jag varje dag. Först när jag var 10 år fick jag en cykel, märket var Hermes, en blå, begagnad sak, men jag var överlycklig.

Från och med fjärde klass gick jag i Sköndalsskolan, dit åkte jag buss. Bussen gick från Svartvik in till Skanstull eller Ählén o Holm som vi sade, dagens Ählén.

Hållplatsen där jag klev på när jag åkte till skolan hette Klubbhusbacken och låg nere vid Magelungsvägen, nuvarande Nordmarksvägen.

Sedan när skolorna i det nybyggda Farsta var färdigbyggda 1959-60, fortsatte jag där, först i Hästhagsskolan och sedan i Larsbodaskolan.

Vi barn som bodde i de äldre, ofta mindre husen i samhället Södertörn, och inte i de stora sekelskiftesvillorna med strandtomter från i början av 1900 talet, vi hängde ihop.

Det fanns tydliga klasskillnader i Södertörns Villastad, man visste sin plats. Det var viktigt att säga "Ni" och niga när man hälsade.

Gittan (Margret) i solskenet på en filt i trädgården tillsammans med Hjördis, en av telefonisterna.

Fröken Westmans pensionat i Södertörns Villastad.

Barnen Samuelsson och grannsonen Rosenlund i trädgården, det röda lilla bostadshuset ses uppe till vänster på bilden.

Södertörns Villastads telegrafstation, familjen Rosenlunds hus.

Till höger, det lilla röda huset familjen Samuelssons hem. Pojken på kälken är Thore Forsell som bodde i huset före Samuelssons.

Ett starkt minne jag har är från en jul när jag och min äldre bror Björn tidigt på juldagsmorgonen gått till Sköndals kyrka för att vara med på julottan där.

Dagen efter knackade det på vår dörr och utanför stod fru Hjolman som bodde i en stor villa nere vid Magelungen. Hon hade med sig en jättestor kartong fylld med marsipanfrukter. Vilken lycka, så mycket godis! Fru Hjolman tyckte vi var så fina barn som hade gått själva till julottan.

Men det fanns såklart andra nöjen, som bio på bygdegården i Stortorp, eller så kunde man ta sig till biografen City i Gubbängen.

Min bästis hette Yvonne och bodde i en arbetarbostad vid Farsta gård. Där de bostäderna låg är det idag kolonilotter och nedanför ligger Farstabadet, som inte fanns på min tid.

När jag nu tänker tillbaka så minns jag också julgransplundringarna som hölls på min pappas arbetsplats, i matsalen på kabelverket i Älvsjö. Vilka godispåsar vi fick!

Jag minns också utflykterna med svampplockning på nuvarande Sunneplan. Och uppe på Filipstadsbacken, som vi kallade Höga Berget, stod vi och tittade när det var en total solförmörkelse 1954. Vi hade skyddsglasögon och blickade ut åt alla håll uppe på berget. Då fanns det inga höga hus skymde vår utsikt, de kom senare.

Åren gick och Farsta började byggas, folk flyttade in i höghusen på Filipstadsbacken, de allra första familjerna i punkthuset 36:an.

1961 blev vi själva tvungna att flytta från vårt lilla hus. Det skulle rivas och ge plats åt det nya som skulle byggas i Farsta strand. Vi blev erbjudna en lägenhet i det nybyggda Farsta, men det skulle bli alldeles för hög hyra.

Flyttlassen gick istället till Blommenbergsvägen i Aspud-den, tre rum och kök - med eget badrum!

Lycka det också!

*Margret "Gittan" Samuelsson Nordblom
(berättat för Annika Sherwin)*

Sommargården mot sjön. En bit bakom ligger Farsta gård.

En sommardag i trädgården. Magelungen ligger åt höger.

Tre okända beundrare till systrarna Hansen cirka 1935.

”Sommargården”

Detta är nog en av de tomter som hembygdsföreningen har fått flest frågor på. Anledningen är förstås att promenadvägen till Farstanäset passerar rakt över tomten samt den nästan spektakulärt stora stensatta terrass som dominerar vyn.

Namnet ”Sommargården” låter kanske som att det varit en kursgård eller ett pensionat, men det var en vanlig villa. Här bodde familjen Ragnar och Elsa Hansen.

Huset skall ha byggts ca 1914-1915 av den person som var chef över militärbron och omgivande byggnader. Denne flyttade aldrig in i huset, utan bodde nere vid bron. Det sägs att både en del materiel och även eventuellt arbetskraft kom från det militära. Bland annat hittade familjen Hansen betongsäckar som var märkta med militära symboler.

När kriget slutade 1918 misstänktes eventuellt oegentligheter. Huset bjöds i alla fall ut till försäljning men tiderna var dåliga och ingen nappade.

Ragnar Hansen fick nys om huset men var egentligen inte

så intresserad då han redan hade ett hus i Saltsjöbaden. Till slut slängde han ut ett skambud på 14 000 kr för att avsluta diskussionen och till hans stora förvåning så accepterades skambudet.

Familjen Hansen flyttade in i huset ca 1918-1919 och använde det sedan som åretruntbostad. Det tycks som om de blev väldigt fästa vid huset, då man anlade fina planteringar, dammar och trappor.

Herr Hansen var stor en stenentusiast och allt som kunde göras i sten gjordes i sten. Det var trappor på tomten, bryggan och dammanläggningen m m. Längst ner mot sjön syns fortfarande den stora odlingsterrassen där det växte fruktträd.

Den stora terrassen uppe vid huset användes för umgänge. Den höga terrassväggen har kraftiga järnögglor som ännu finns kvar. Längs väggen växte 3 stycken spaljeklippta fruktträd.

Fastigheten låg ganska exakt mellan Fagersjö och Södertörns villastads stationer på Nynäsbanan. Ändå kände man

Utsikt från huset mot Militärbron.

Uppe på terrassen. Något skall planteras.

sig mer knuten till Fagersjö. Det var där man klev av om man kom från stan med tåg.

Trots att butiken i Fagersjö hade sämre utbud så handlade man ändå mest i där. Man umgicks med barnen på Farsta gård men även lite med Wadners på Gunnbo – ett hus halvvägs mot Fagersjö.

På tomten fanns, förutom boningshuset, en tvättstuga, en magasinsbyggnad med garage mot vägen och en bostad för chauffören mot sjön.

Rakt ner vid trappan fanns en brygga med bänkar. Herr Hansen hade ett rörligt arbete som ibland krävde bil. Då han saknade körkort anställdes en chaufför som fick en egen bostad.

Till vänster åt Farsta gårdshållet kom först en sk "fritomt" som aldrig bebyggdes utan var en slags allmänning. Sedan följde två större villor på nästa tomt ägd av möbelhandlare Ålberg som hade en stor butik vid Hötorget.

Husen var inredda med lägenheter och Ålbergs hyrde ut

Den långa gångvägen ner mot sjön.

åt flera familjer. Han hyrde även ut en mindre sjöstuga på tomten. Dessa hus stod kvar fram till ca 1969-1970.

Till höger om Sommargården, vid Militärbron, hade militären ett upplag och även personal som bodde där och skötte anläggningen.

Sommargården exproprierades aldrig. Istället så kom myndigheterna med lite hotfulla förslag om försäljning då man behövde marken som parkmark.

Skulle man inte acceptera så skulle fastigheten komma att exproprieras och priset skulle sannolikt bli lägre. I slutet på 1950-talet brann boningshuset ner genom olyckshändelse strax efter att det var köpt av Stockholms stad.

Ännu kan den botanikintresserade hitta en hel del växter som minner om tiden då Ragnar Hansen byggde och vårdade sina stenpartier, fruktträd och bärbuskar,

Hans Ahlgren

**Källa: Lars Hyllengren
(barnbarn till paret Hansen)**

Ack Värmland du sköna... Ja, bor man i Farsta så blir man ju ständigt påmind om anknytningen till Värmland. Det framgår av namn på gator och torg framför allt. Liksom i t ex Vällingby, som på samma sätt speglar Lappland.

Men för många av oss är det nog dåligt bevänt med kunskapen om vad som kännetecknar de orter som vi "tilldelats" här i Farsta. Låt oss titta lite närmare på en del av dem och se vad de har att erbjuda en besökare.

Gata upp & gata ner

En värmländsk exposé genom Farsta med *Nils-Ivar Lindström* som ciceron

BOFORS

Boforsgatan ligger inkilad i korsningen av Magelugnsvägen och Ågesta Broväg.

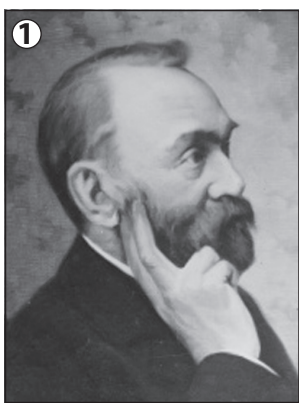
Vattenhjulen vid Dammbron i Bofors har stått på samma plats sedan år 1646 då borgaren Paul Hossman erhöll privilegium att upprätta två smideshammare vid frälsegodset Boo. Smedjan med vattenhjul placerades vid en fors vid Timsälven. Det var denna smedja med vattenhjul, som blev starten för företaget Bofors. På 1600-talet fanns det ett 10-tal större smedjor i Karlskoga bergslag. Den största av dem alla var den som låg i Bofors. Under mitten av 1800-talet beskrivs smältsmedjan (lancashiresmedjan) som en av de största i landet med tio dubbla lancashirehårdar, mumblingshammare, vällugn samt göt- och smältstyckevalsverk. Smedjan, som hjulen tillhörde, revs i januari 1918. Man var inte längre i behov av vattenkraften för att driva anläggningarna och

för deras placering. Smedjan flyttades till Nya Fältverkstaden. Hjulen och marken som de står på har ägts av företaget Bofors fram till år 2003. Numera ägs marken av Karlskoga kommun.

Sedan starten för snart 100 år sedan har Bofors Musikkår efter 1950-talet utvecklats till en modern symfonisk blåsorkester. Årligen framförs 2-3 egna konserter. Kåren har under årtionden gjort ett stort antal konserter på nationella och internationella arenor.

Forskarskolan hålls på Alfred Nobels herrgård Björkborn i Karlskoga. Alfred Nobel köpte Bofors Bruk i Värmland två år före sin död. Där hade han sin sommarbostad men han byggde även ett laboratorium på Björkborns herrgård där han jobbade med utveckling av ballistit. Efter Alfred Nobels död uppstod det tvister om testamentet. Han önskade att det skulle upprättas ett Nobelpris, men det var långt ifrån alla som tyckte att det var en bra ide. Alfred Nobel hade länge varit bosatt utomlands och många ville därför att hans testamente skulle hanteras i Frankrike – då hade det säkerligen inte blivit något nobelpris i Sverige. Men, Nobelprisets räddning blev en bestämmelse inom svensk lag att man skulle anses skriven där man hade sina hästar. Alfred Nobel hade tursamt nog tre hästar installerade på Björkborns herrgård och därmed kom testamentet att behandlas i Sverige och Nobelpriset var ett faktum. Idag är Alfred Nobels Björkborn ett museum.

BRATTFORS

Brattforsgatan heter en liten avkrok till Ågesta broväg.

De som bor i värmländska Brattfors omhuldar en sägen om varför en av tornluckorna i kyrkan står alltid öppen. Kyrkan är byggd i liggande timmer och brädfodrad. Takbeklädnad av spån. Invigningen ägde rum 1669. Några bevis för riktigheten i denna sägen finns inte, men helt säkert har den en verklig bakgrund. Den kung som avses skall förmodligen vara Oscar 1 som dog den 8 juli 1859. Uppgiften om att det var mitt i skördetiden stämmer då in. Sägnen om den öppna tornluckan:

Landets konung var död och kungsringningen anbefalld. Det var patronen på Brattforsgård som hade att svara för ringningen i Brattfors kyrka. Ringningen, som sköttes av gårdens dagsverkare, skulle enligt sedvänja ske med kyrkans alla tre klockor. Man var nu mitt uppe i den brädeste skördetiden, varför patron ej ansåg sig kunna avvara så många karlar som behövdes för ringningen i alla klockorna. Han gav därför order om ringning i endast två av klockorna. Under det kungsringningen pågick kom en herreman ridande genom kyrkbyn och fick höra att ringningen företogs med användandet av endast två klockor. Herremannen i fråga hade som liten varit upptagen som fosterbarn på Brattfors Herrgård. Under denna tid hade han rönt en mycket dålig behandling. Som en hämnd härför anmälde han fusk med kungsringningen till myndigheterna. Som straff för sin försummelse blev patronen dömd att i böter betala 50 öre om dagen så länge han levde. Vidare blev han av myndigheterna kallad till Stockholm, där en tagelring sattes om hans hals. Denna tagelring ådömdes han att bära under sin återstående levnad. En gång årligen skulle patronen infinna sig hos myndigheterna för kontroll av tagelringen och samtidigt erlägga bötesbeloppet.

Till varning och en påminnelse om fusk med den anbefallda kungsringningen dömdes församlingen att för alltid hålla en av kyrkans västra tornluckor öppen. Tro't den som vill

BRUNSKOG

Brunskogsbacken är den där slingan som finns på höjden mellan Magelungen och Nordmarksvägen.

På Skutbouden i Brunskog strax utanför Arvika finns ett 40-tal gamla byggnader varav de äldsta från 1700 talet. De ligger naturskönt intill vatten. Under sommaren arrangeras flera stora evenemang, bland annat en stor hantverksmässa samt Gammelvala då man under åtta dagar återupplivar gamla hantverk och arbetsmetoder. I den hundraåriga handelsboden säljs gamla saker och ting.

Vid sidan om det stora kyrkobygget i Brunskog på 1870-talet uppfördes ytterligare en kyrka, Stenkyrkan i Skog, där traktens barn stod för bygget. Denna märkligt välbevarade kyrka med manshögt torn finns kvar än idag. Troligen enastående i sitt slag.

På Skutbouden i Brunskog strax utanför Arvika finns ett 40-tal gamla byggnader varav de äldsta från 1700 talet. De ligger naturskönt intill vatten. Under sommaren arrangeras flera stora evenemang, bland

DEJE

Dejegatan finner vi som en tvärgata till Larsbodavägen.

Orten Deje har en spektakulär industribyggnad från tidigt 1900-tal som numera är en kulturell mötesplats för teater, konst, musik eller bara en fikastund i annorlunda miljö. Där finns förutom scenen nu även ett konstgalleri! I caféet serveras bara produkter som är närproducerade, ekologiska och rättvisemärkta. I den gamla verkstaden ryms Barnens Kraftverkstad där skaparglädjen står i centrum. I Lilla Handelsboden kan du köpa produkter från konstnärer och samarbetspartner. Allt detta trängs och trivs med varandra i den Gamla Kraftstationen vid Dejeforsen. Banvakt Karls kabyss är ett minnesmärke över järnvägen och fungerade en gång i tiden som banvakten Karl Anderssons raststuga. Numera mysig rastplats för dig som färdas på Klarälvsbanan. Nu är den ett utmärkt och framför allt annorlunda ställe för trötta cyklister och andra som färdas utmed Klarälvsbanan att vila på. Inne i den lilla raststugan finns en gästbok och man kan också köpa spikar från den gamla järnvägsrälsen. På väggarna finns fotografier från förr.

EKSHÄRAD

Ekshäradsgatan löper parallellt med Magelungsvägen innanför Magelungen.

Ekshärads stavkyrka, Sankta Annas Kapell, har byggts till minne av medeltidens pilgrimsled. Den gick längs Klarälvsdalen genom Ekshärad till St. Olofs grav i Nidaros, nuvarande Trondheim Norge. Kyrkan, uppförd i traditionell stil och invigdes 2002. Den fungerar idag som en ekumenisk kyrka och används för gudstjänster, andaktsstunder, dop och bröllop och drivs helt ideellt. Nedanför tunet finns en ortagård med medeltida växter. Ekshärads hembygdsgård invigdes 23 september 1928, vilket gör den till en av de äldsta i Värmland. En levande centralt belägen hembygdsgård. Där finns många gamla byggnader, såsom en gammal gästgivaregård, säterstuga, Halgå brukskontor, Rättarbacken med Nils Ols rummet och klädställning, Tinglöfsmuseet med tornuret och Nygårdsrummet. Flera festligheter under året. Traditionellt valborgs- och midsommarfirande.

Brattfallet är ett 10 meter högt vattenfall med en djup kanjon. Vid höga vattenflöden är fallet mäktigt. På sommaren då vattenföringen är låg kan man klättra i fallet. Efter Brattfallet rinner Halgån genom en 80 meter lång kanjon. Den vackra stenbron är från 1923 då väg byggdes med handkraft över bergen i tidigare väglöst land. Arbetet, ett AK-arbete för att motverka fattigdomen under 20-talets arbetslöshet, är uppmärksammat med en minnessten. Flottning förekom utför Brattfallet ner till Klarälven ända fram till slutet av 70-talet. Då Klarälven efter istiden eroderade sig ner i fjord- och älvsediment skapades en stor höjdskillnad – Halgån grävde sig då ner i en lättroderad sprickzon och Brattfallet med sin kanjon skapades.

Fler Värmlandsgator VÄND! >>>>>

FORSHAGA

Forshagagatan är en av Farstas längsta gator med Molkomsbacken som U-formad avstickare.

Ätterösarna är en fornlämning utanför Forshaga, närmare bestämt två gravrösen som härstammar från bronsåldern, cirka 1500 till 500 år före Kristus, belägna på toppen av en berghäll, som stupar brant ner mot sjön Norra Hyn. Ett gravfält från järnåldern med 16 gravhögar finns vid Löveds Herrgård söder om Forshaga. Upplev platsen på våren

då marken är täckt av vit-sippor. Gravfältet ligger intill Pilgrimsleden. Virkesflottningen på Klarälven upphörde 1991. En epok med rötter i medeltiden försvann men på Dyvelstens Flottningsmuseum lever minnena vidare. Flottningsmuseet som invigdes 1996 är beläget intill Klarälven i Klarälvens flottningsförenings verkstad. i mu-

seet finns förutom verkstaden även en utställning om flottningens historia. Vid bryggan ligger flera flottningsbåtar. Två övernattningskojor finns på området, den ena omgjord till kafé. Uteservering på terrassen över älven. Magasin 11 är Ett upplevelserum för barn i alla åldrar. Utforska livet i älven som flyter förbi utanför dörren. Besök undervattenskojan, slabbatoriet eller testa hur länge du kan balansera på en stock. Då vet du om du är en sann flottare!

MOLKOM

Molkomsbacken är en U-formad tvärgata som i båda ändar mynnar till Forshagagatan (se ovan).

Nygårdskällan är ett trevligt utflyktsmål i närheten av Molkom för hela familjen. En vandringsled på 2 km genom kuperad och orörd terräng genom ett ravinsystem leder fram till källan, där det finns en rastplats. En vandring på Acksjöleden bjuder dig på en omväxlande natur och framför allt tysthet och en storslagen känsla av vildmark.

Brattforshedens krigsflygfält (Fält 16) är unikt och ett av två krigsflygfält som bevarats i Sverige. Det är idag ett levande kulturreseervat då flygplatsen fortfarande används. Hembygdsgården ligger i en mycket vacker omgivning med Borsjöns blå vatten nedanför betesmarkerna. Nyed är namnet på den gamla församling som bildades 1593 då hertig Carl gav tillstånd åt cirka 30 hemman att bilda en egen socken med namnet Ny-Edh. Det byggdes därför en kyrka på edet mellan Borssjön och Molkomssjön. Eftersom det redan fanns en socken med namnet Ed i Värmland, fick den nybildade socknen heta Ny-Ed. Hembygdsgården omfattar ett stort antal byggnader med många intressanta minnen från äldre tider. En del av de gamla hantverk, som förr var mångaas levebröd, visas i några av småstugorna. Själva hembygdsgården har inretts som ett upplevelsemuseum med levande miljöer.

FRYKSDALEN

Fryksdalsbacken länkar samman Perstorpsvägen och Mårbackagatan.

Tossebergsklätten är ett berg med vidunderlig utsikt över Fryksdalen invid Övre Frykens västra strand med en högsta topp på 343 meter över havet. Upp på berget ringlar en smal och brant väg som på drygt 2 km stiger över 200 meter.

I Selma Lagerlöfs diktning benämns berget som Gurlita Klätt. På toppen finns både restaurang och utsiktstorn med milsvid utsikt över Fryksdalen. Öppet sommartid. Vid kraftig dimma och regn kan öppettiderna kortas då det tyvärr inte går att se mycket av utsikten. Fryksdalsdansen är Sunnes stora dans- och nöjesfestival som lockar ca 15 000 besökare under tre dagar. Här bjuds det på ett rikt smörgåsbord med de bästa dansbanden och populära artister samt trubadurer och diskotek. Fryksdalsdansen äger rum varje sommar vecka 30.

KIL

Kilsgatan "gömmar sig" mellan Larsbodavägen och Kristinehamnsgatan.

Naturreservatet Kilsravinerna är ett av länets mäktigaste ravinsystem och anses unikt för Värmland. Det ligger strax söder om Kils centrum, och tros ha bildats under några nederbördsrika perioder efter senaste nedisningen, innan vegetationen hunnit få fäste. På sommaren blir det en nästan tropisk miljö nere i ravinerna med lummiga höga växter och hög fuktighet. Området nyttjas flitigt för friluftsliv, genom reservatet går flera naturstigar. Flera växter som vanligtvis återfinns längre söderut trivs i ravinernas gynnsamma växtklimat. Genom reservatet går Skutbergsleden längs med Hyndalsån tills den korsar ån och fortsätter i Karlstads kommun till Skutberget.

En unik samling av gamla Volvobilar kan upplevas på Kils Bilmuseum. I samlingen finns PV, Amazon, Duett, P1800, Volvo sport (P1900), Pv-cab och flera andra pärlor. Volvo chefen i USA var dess tidigare ägare. I Kils kommun finns flera intressanta kulturmiljöer med diverse fornlämningar.

Runnevål är Värmlands största gravfält med ett 90-tal välbevarade gravhögar och stensättningar från järnåldern.

Vilken är din hembygd? Platsen där du föddes och växte upp? Orten där du har bosatt dig och rotat dig? Bygden där fädernet och/eller mödernet har sitt ursprung? Ibland sammanfaller två eller flera av dessa frågeställningar, i undantagsfall samtliga. I så fall har man en hembygd till 100%.

Men – kan man inte tillräkna sig flera hembygder? Själv är jag född och uppvuxen i Boden, är familjerotad i Stockholm (Farsta), har sommarnöje i Blekinge skärgård (Aspö) sedan mer än 50 år, fädernet fanns i Långaryd och mödernet i Fellingsbro.

I egenskap av släktforskare har jag mycket kunskap om och erfarenhet av alla dessa platser samt ytterligare några där banden också känns starka.

Men jag kan inte prioritera en hembygd bland dessa platser. Alla har, på olika sätt, kommit att bli min hembygd även om min morfar, på grund av en del kringflackande, inte rotade sig förrän familjen kom till Boden.

Så lyder alltså, i sammanfattning, min hembygds-historia.

Ett önsketänkande av Nils-Ivar Lindström

Hembygd

Var finns din hembygd – eller dina hembygder? Det kan vara intressant att fundera kring och kanske berätta om för hembygdstidningens läsekrets.

Vill man fördjupa sig i litteratur kring hembygder kan man läsa boken "Hembygdsminnen" av Rune Ruhnbro. Där berättar Astrid Lindgren, Tage Erlander, Birger Norman, Jan Öjvind Swahn och andra episoder från sina hembygder. Alf Henrikson skaldar och Gunnar Brusewitz illustrerar.

Hembygd är ju ett mångtydigt begrepp. Hit hör också dansen och musiken, landskapet, förändringarna, folktro, folkdikt, folkdräkt, muntlig tradition, yrkesliv m.m.

Eller varför inte läsa "Strövtåg i hembygden" där Gustaf Fröding med fyra dikter kärleksfullt skildrar sina upplevelser av den bygd han tagit till sitt hjärta.

Med Farsta som utgångspunkt har nog de flesta av oss i området i huvudsak erfarenheter av hur landskapet förändrats och vad dessa förändringar inneburit i skilda sammanhang.

Strövtåg som inte längre kan genomföras, personer som försvunnit, umgängesformer som påverkats, aktiviteter som tagit sig andra uttryck och inslag i naturen som gått förlorade.

Alla förändringar behöver för den skull inte ses som negativa, en del av det som kommit i stället har också sina förtjänster. Och vi har kvar Farsta gård, Magelungen och Drevviken, Ågesta m fl källor till berikande upplevelser. Gamla muntliga traditioner har bevarats och nya har tillkommit för varje årtionde vi lagt till vår historia.

Men åter till den lilla baktanke jag har med den här nostalgiska glimten. Ta dig en funderare kring din hembygd (eller dina hembygder) och skriv om hur den gestaltar sig.

Om du tycker att det är svårt att formulera sig kan du be någon att hjälpa till. Långt eller kort spelar ingen roll, huvudsaken är att det blir gjort.

I slutänden kan det bli något som sammanställs för att bevaras och på ett eller annat sätt komma andra till del.

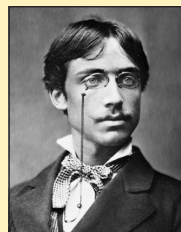
Hör av dig till Farsta hembygdsförening för råd och dåd.

Frödingstenen i Alster

Frödingstenen i Alster skapades av bildhuggaren Christian Eriksson och restes 1921. Stenens tre motiv symboliserar olika sidor i Gustaf Frödings diktning – den lyckliga barndomen, drömmen den erotiska renlevnaden och svårmodet hos den grubblande skalden.

Under skaldens porträtt på stenens södra sida citeras andra sången i "Strövtåg i hembygden" från diktsamlingen "Stänk och flikar" (1896) :

*Och här är dungen, där göken gol,
små töser sprungit här
med bara fötter och trasig kjol
att plocka dungens bär,
och här var det skugga och här var sol
och här var det gott om nattviol,
den dungen är mig kär,
min barndom susar där.*

Motivet på den östra sidan visar mannen och kvinnan i "En morgondröm" och motivet på den norra sidan, prinsessan och trollet, är hämtat ur "Ett gammalt bergtroll".

Beslut om monumentet fattades på Värmländska ungdomsmötet i Kil 1910 och stenen kunde invigas på ungdomsmötet i Alster 1921, tio år efter skaldens död.

En väldigt aktiv höst!

Det har varit en väldigt aktiv höst. Vi har hållit flera föredrag i olika sammanhang och visat bildspel från vår hembygd. Vi har deltagit i en utställning i biblioteket "Farsta från landsbygd till modernt centrum".

Där visade vi en hel del fotografier från våra samlingar och ett bildspel om torpen i Farsta, som visades i foajén, Fanfaren. Utställningen pågick från 2 till 15 november.

Vår sista aktivitet blev julmarknaden på Farsta Gård. Det var många besökare och intresset för vår verksamhet är stort. Roligt är att vi får hälsa några nya medlemmar välkomna som uppmärksammade oss genom julmarknaden.

På julmarknaden (se bilderna här intill) sålde vi slut på alla Brännkyrkaböckerna. Så nu är frågan om vi ska införskaffa fler eller satsa på något nytt, det får vi fundera på till nästa år.

Vi har haft besök i vår lokal av intressanta personer som delat med sig av sin historia och bidragit till mer kunskap om vår hembygd.

Om dessa besök och den information vi fått hoppas jag vi kan skriva om i kommande nummer av Hembygdsnytt.

Jag har deltagit i tre möten, dels ett möte om Farsta Gårds framtid. Det löste sig till sist och det är vi glada för.

Ett annat möte var med Farsta föreningsråd angående deras aktiviteter.

Ett tredje möte var träffpunkt Farsta där syftet var mingel och att träffa andra personer från föreningar och boende i Farsta. På detta möte var även Stadsmuseet med.

En studiecirkel har också pågått under året där vi har djupdykt och hittat mera intressanta detaljer. Just nu håller vi på med att ta fram en karta och markerar var alla torp har funnits. Vår studiecirkel är i samarbete med Studieförbundet vuxenskolan.

En del av styrelsen har också deltagit i aktiviteter som Länsförbundet har arrangerat.

Så visst har det varit en aktiv höst. Tack alla ni som hjälpt till med alla aktiviteter under året.

En händelse som jag vill uppmärksamma är att vår sekreterare, som även är en flitig fotograf, har fått pris. Stort grattis Hans till tredjepriset!

Det var från Fotomaraton som genomfördes under Farsta mat- och kulturfestival i maj i år. Bilderna ställdes i höstas ut på Farsta bibliotek. Det var Stadsmuseet som i samarbete med Farsta stadsdelsförvaltning arrangerade utställningen. Hans bilder kan ses här till höger. >>>>>>>

Nu är vi inne i adventstider och det är fint att se alla ljus i fönstren under denna mörka tid. Jag önskar er alla en RIKTIGT GOD JUL och ETT GOTT NYTT ÅR!

Bästa hälsningar
Elisabeth

Farsta gård räddas – hyreshöjningen blir lägre

Den stora hyreshöjning som har hotat Farsta Gårds framtid blir inte av. Den aviserade hyreshöjningen från det kommunala bolaget Stadsholmen AB på 400 000 kr per år kommer att bli ungefär hälften.

För att dämpa höjningen kommer den att fasas in under fyra år. Först 2019 är den fullt genomförd.

Farsta gård kommer också att få ett ökat kulturstöd från kulturförvaltningen som kompensation för hyreshöjningen redan 2016.

Till tidningen "mitt i Farsta Sköndal" säger kulturborgarrådet Roger Mogert att det finns en överenskommelse mellan honom och bostadsborgarrådet Ann-Margarethe

Livh som kommer att trygga Farsta gårds framtid. Alla tycks vara nöjda med överenskommelsen, men kan vi andas ut nu?

Jag kontaktar Farsta föreningsråds ordförande Tomas Rudin och enligt honom så är faran över, nu har Farsta gård fått full hyreshöjningskompensation plus ett tillägg.

Så nu kan Farsta gård fortsätta förberedelserna inför kommande evenemang, isfesten på Magelungen i februari, nationalsdagsfirande och midsommarfirande samt loppisen som anordnas vid fyra tillfällen under året.

Och nu kan de 60 föreningar som bedriver annan verksamhet under året på Farsta gård också andas ut.

Annika Sherwin

GRATTIS, Hans!
Vår sekreterare Hans Ahlgren är även hängiven hobbyfotograf. Han belönades med tredje pris i det fotomaraton som arrangerades i samband med Farstas Mat- & kulturfestival i maj i år. Några av Hans bilder ser ni här intill.

————— *Farsta Hembygdsförenings styrelse 2015* —————

**Elisabeth
Gustavsson**
ordförande

**Stig
Färndahl**
vice ordförande

**Birgitta
Wiklund**
kassör

**Hans
Ahlgren**
sekreterare

**Jonas
Jansson**
ledamot

**Annika
Sherwin**
suppleant